

Bijlage behorende bij de Ministeriële regeling van 11 juli 2000 ter uitvoering van artikel 10 van het Landsbesluit landsexamens v.w.o., h.a.v.o., m.a.v.o.

Programma eindexamen handelskennis voor dagscholen, avondscholen en dag-avondscholen m.a.v.o.

Examenprogramma handelskennis m.a.v.o.

1. Indeling

Het eindexamen bestaat uit een centraal examen en het schoolonderzoek. Het centraal examen wordt afgenomen in een zitting die 2½ uur duurt.

2. Centraal examen en schoolonderzoek

Het schriftelijk examen heeft betrekking op de eindtermen onder A. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het rekeningenschema onder B.

Het schoolonderzoek heeft betrekking op de eindtermen onder A.

Inhoud

A. Eindtermen

1. Ondernemingen, ondernemingsvormen en organisatiestructuur

1.1 Inleidende begrippen

1.1.01 Noemen van voorbeelden van productie in een handelsonderneming en een industriële onderneming.

1.1.02 Omschrijven van de begrippen bedrijfskolom en bedrijfstak.

1.1.03 Noemen, herkennen en omschrijven van de integratie- en differentiatievormen binnen een bedrijfskolom.

1.1.04 Herkennen van de plaats van een onderneming in de bedrijfskolom en de bedrijfstak.

1.2 Ondernemingsvormen

1.2.01 Omschrijven van het begrip ondernemingsvorm.

1.2.02 Omschrijven van de begrippen natuurlijk persoon en rechtspersoon.

1.2.03 Noemen, omschrijven en herkennen van de ondernemingsvormen eenmanszaak, maatschap, vennootschap onder firma, commanditaire vennootschap, coöperatieve vereniging, besloten vennootschap (B.V.) en naamloze vennootschap (N.V.).

1.2.04 Noemen van voor- en nadelen, de juridische aansprakelijkheid, de leiding en de zeggenschap.

2. Basiscalculaties

2.1. Inleidende kostenbegrippen

2.1.01 Omschrijven van het begrip kosten.

2.1.02 Omschrijven van de begrippen constante (vaste) kosten en variabele kosten.

2.1.03 Omschrijven van het begrip kostprijs.

2.1.04 Omschrijven van het begrip inkoopprijs.

2.1.05 Omschrijven van het begrip verkoopprijs.

2.1.06 Omschrijven van het begrip brutowinst

2.1.07 Omschrijven van het begrip nettowinst

2.2 Berekeningen met percentages en promillages en met vreemde valuta's

2.2.01 Omschrijven van de begrippen percentage en promillage.

2.2.02 Berekenen van de kostprijs, inkoopprijs, verkoopprijs, brutowinst en nettowinst met behulp van percentages.

2.2.03 Omschrijven van de begrippen vreemde valuta's en bied- en laatkoers van vreemde valuta's.

2.2.04 Berekenen van de kosten en opbrengsten bij aankoop c.q. verkoop van vreemde valuta's.

2.3 Intrestberekeningen

2.3.01 Omschrijven van het begrip intrest

2.3.02 Berekenen van de enkelvoudige intrest met periodiek gelijke aflossingsbedragen.

2.3.03 Omschrijven van de begrippen lening met periodiek gelijke aflossingsbedragen en lening met aflossing ineens.

2.3.04 Berekenen van de periodieke intrestbedragen, de periodieke aflossingsbedragen en schuldrest bij een lening met periodiek gelijke aflossingsbedragen.

2.3.05 Berekenen van de intrestbedragen bij een lening met aflossing ineens.

2.4 Krediettransacties

2.4.01 Noemen en omschrijven van de vormen van consumptief krediet: huurkoop, koop op afbetaling en persoonlijke lening.

2.4.02 Noemen van kenmerken van huurkoop, koop op afbetaling en persoonlijke lening

2.4.03 Noemen van voor- en nadelen van huurkoop, koop op afbetaling en persoonlijke lening voor de geldgever en de geldnemer.

2.5 Statistische technieken

2.5.01 Omschrijven van de begrippen tabel, indexcijfer, beelddiagram, lijndiagram, staafdiagram, kolommendiagram en cirkel(schijf)diagram.

2.5.02 Berekenen van enkelvoudige indexcijfers met betrekking tot bedrijfseconomische grootheden.

2.5.03 Aflezen en interpreteren van tabellen, beelddiagrammen, lijndiagrammen, staafdiagrammen, kolommendiagrammen en cirkel(schijf)diagrammen.

2.5.04 Uitvoeren van eenvoudige berekeningen aan de hand van tabellen en diagrammen.

3. Boekhouden

Opmerking:

Kandidaten dienen te kunnen 'journaliseren' met uitsluitend zuivere grootboekrekeningen en aan de hand van het voorgeschreven rekeningenschema (zie onderdeel B.)

3.1 Begrippen en doelstellingen

3.1.01 Omschrijven en herkennen van de belangrijkste begrippen van het boekhouden: debet, credit, bezittingen, schulden, eigen vermogen, vreemd vermogen, activa, passiva, kapitaal(bestanddelen), vermogen(bestanddelen).

3.1.02 Omschrijven en herkennen van de belangrijkste overzichten en boeken die in het boekhouden in gebruik zijn: dagboeken, journaal, grootboek, proef- en saldibalans, resultatenrekening (verlies- en winstrekening), balans, subgrootboeken en bijboeken.

3.1.03 Omschrijven van de systematiek van het decimale rekeningenstelsel.

3.1.04 Aangeven van de voordelen van het gebruik van het decimale rekeningenstelsel.

3.2 De boekhouding van een handelsonderneming in de vorm van een eenmanszaak

3.2.01 Omschrijven en herkennen van de methode van de enkelvoudige overdrachtsposten (dagelijkse methode).

3.2.02 Omschrijven en herkennen van de methode van de collectieve overdrachtsposten (maandelijke methode).

3.2.03 Noemen van voor- en nadelen van de methode van de enkelvoudige overdrachtsposten ten opzichte van de collectieve overdrachtsposten.

3.2.04 Opstellen van een beginbalans uit een inventarisstaat

3.2.05 Aangeven welke gevolgen eenvoudige financiële mutaties hebben op de balans: inkopen, verkopen, retourinkopen, retourverkopen, betalingen en ontvangsten.

3.2.06 Journaliseren van eenvoudige financiële mutaties: inkopen, verkopen,

- retourinkopen, retourverkopen, betalingen en ontvangsten, kosten en opbrengsten.
- 3.2.07 Journaliseren van inkopen, verkopen, retourinkopen en retourverkopen met korting.
 - 3.2.08 Journaliseren van ingevulde dagboeken.
 - 3.2.09 Opstellen (inclusief afsluiten en heropenen) van zuivere grootboekrekeningen aan de hand van de beginbalans en financiële mutaties of de journaalposten van financiële mutaties.
 - 3.2.10 Opstellen van een proef- en saldibalans vanuit een grootboek.
 - 3.2.11 Opstellen van een resultatenrekening vanuit een grootboek of vanuit een proef- of een saldibalans.
 - 3.2.12 Opstellen van een balans vanuit een grootboek of vanuit een proef- en/of een saldibalans
 - 3.2.13 Omschrijven van de begrippen subgrootboeken en bijboeken.
 - 3.2.14 Aangeven van de redenen voor het gebruik van subgrootboeken en bijboeken,
 - 3.2.15 [vervallen]
 - 3.2.16 [vervallen]
 - 3.2.17 Omschrijven en herkennen van het begrip permanence de l'inventaire et des profits et des pertes (de permanence).
 - 3.2.18 Aangeven van de betekenis van de permanence bij inkopen en verkopen en bij kosten en opbrengsten.
 - 3.2.19 Berekenen en journaliseren van kosten en opbrengsten in geval van toepassing van de permanence.
 - 3.2.20 Journaliseren van het brutoloon, de inhoudingen voor loonheffing en voor sociale verzekeringspremies en het nettoloon.
 - 3.2.21 Journaliseren van toevoegingen en onttrekkingen aan het eigen vermogen via de grootboekrekening 'Privé'.
 - 3.2.22 Berekenen en journaliseren van voorraadverschillen.
 - 3.2.23 Berekenen en journaliseren van het sluiten en aflossen van een (hypothecaire) lening, zonder en met bijkomende kosten.
 - 3.2.24 Berekenen en journaliseren van de aankoop van vaste activa, zonder en met bijkomende kosten.
 - 3.2.25 Berekenen en journaliseren van de verkoop van vaste activa, zonder en met bijkomende kosten.
 - 3.2.26 Berekenen en journaliseren van de afschrijvingen op vaste activa als er geen afzonderlijke afschrijvingsrekening in rubriek 0 is opgenomen.
 - 3.2.27 Berekenen en journaliseren van de afschrijvingen op vaste activa als er wel een afzonderlijke afschrijvingsrekening in rubriek 0 is opgenomen.
 - 3.2.28 Maken van correctieboekingen op fouten die alleen het grootboek betreffen.
 - 3.2.29 Maken van correctieboekingen op fouten die van invloed zijn op de specificatieboeken.
 - 3.2.30 Bijwerken van invoerlijsten (mutatielijsten) aan de hand van verstrekte gegevens of boekingsstukken.

4. Kosten en opbrengsten

4.1 Kostensoorten en kostenindelingen

- 4.1.01 Omschrijven van het begrip kostensoort
- 4.1.02 Noemen van kostensoorten: de kosten van grond- en hulpstoffen, de kosten van arbeid, de kosten van diensten van derden en belastingen, de kosten van vaste activa en de financieringskosten.
- 4.1.03 Noemen van voorbeelden van de kosten en risico's van voorraadhouden.
- 4.1.04 Omschrijven en herkennen van het begrip afval.
- 4.1.05 Berekenen van de grondstofkosten zonder rekening te houden met afval.
- 4.1.06 Noemen, omschrijven en herkennen van de loonkosten: het brutoloon en het werkgeversaandeel in de sociale lasten.
- 4.1.07 Omschrijven, herkennen en berekenen van de kosten van diensten van derden.
- 4.1.08 Noemen van voorbeelden van diensten van derden.

- 4.1.09 Omschrijven van transport-, brand-, krediet- en bedrijfsschadeverzekering.
- 4.1.10 Omschrijven en herkennen van onderverzekering en oververzekering
- 4.1.11 Noemen van voor- en nadelen van onderverzekering en oververzekering voor de verzekerde.
- 4.1.12 Omschrijven en herkennen van belastingen die kostprijsverhogend werken, de belastingen waarvoor de onderneming als incasseerder optreedt en de belastingen op inkomen en winst.
- 4.1.13 Noemen van de kosten van vaste activa: de afschrijvingskosten, de intrestkosten en de complementaire kosten.
- 4.1.14 Omschrijven en herkennen van de begrippen aanschaffingsprijs (inclusief installatiekosten), restwaarde (eventueel rekening houdende met sloopkosten) en boekwaarde van de vaste activa.
- 4.1.15 Omschrijven en herkennen van de begrippen technische levensduur en economische levensduur (optimale gebruiksduur).
- 4.1.16 Noemen, omschrijven en herkennen van de afschrijvingsmethoden: afschrijven met een vast percentage van de aanschaffingsprijs en afschrijven met een vast percentage van de boekwaarde.
- 4.1.17 Berekenen van het afschrijvingspercentage wanneer afgeschreven wordt met een vast percentage van de aanschaffingsprijs.
- 4.1.18 Berekenen van de afschrijvingskosten en de intrestkosten op basis van de bij 4.1.16 genoemde afschrijvingsmethoden.
- 4.1.19 Berekenen van de intrestkosten van de vaste activa op basis van het gemiddeld geïnvesteerd vermogen gedurende de gehele levensduur.
- 4.1.20 Berekenen van de boekwaarde van de vaste activa.
- 4.1.21 Berekenen van het resultaat bij verkoop van vaste activa.
- 4.1.22 Noemen, omschrijven en herkennen van de begrippen normale bezetting en aanwezige capaciteit.
- 4.1.23 Omschrijven en herkennen van de begrippen constante kosten en variabele kosten.
- 4.1.24 Berekenen van de constante kosten, de proportioneel variabele kosten en de totale kosten van de productie in totaal en per eenheid product.
- 4.1.25 Omschrijven en herkennen van de begrippen directe kosten en indirecte kosten.
- 4.1.26 Noemen van voorbeelden van begrippen directe kosten en indirecte kosten.

4.2 De integrale kostprijscalculatie

- 4.2.01 Noemen en omschrijven van de doelstellingen van de kostencalculatie en kostprijsberekening: het vaststellen van de verkoopprijs, de bepaling van de verkoopwinst, de beoordeling van de efficiency, de mogelijkheid van bedrijfsvergelijking, de waardering van de voorraad eindproducten en de bepaling van de gunstigste productiemethoden.
- 4.2.02 Omschrijven en herkennen van de opslagmethode als methode om de kostprijs te berekenen.
- 4.2.03 Berekenen van het opslagpercentage ter dekking van de indirecte kosten bij de opslagmethode.
- 4.2.04 Berekenen van de kostprijs bij toepassing van de opslagmethode.
- 4.2.05 Omschrijven en herkennen van het begrip uitval.
- 4.2.06 Berekenen van de kostprijs rekening houdende met de uitval.
- 4.2.07 Omschrijven en herkennen van het begrip normale bezetting
- 4.2.08 Omschrijven en herkennen van de delingscalculatie als methode van kostprijsberekening bij massaproductie.
- 4.2.09 Omschrijven en herkennen van de begrippen fabricagekostprijs en commerciële kostprijs bij de delingscalculatiemethode op basis van het onderscheid in constante kosten en variabele kosten.
- 4.2.10 Berekenen van de fabricagekostprijs en commerciële kostprijs bij de delingscalculatiemethode.
- 4.2.11 [vervallen]

- 4.2.12 Omschrijven en herkennen van het fifo-systeem (first in, first out) bij de administratie van voorraden producten.
- 4.2.13 Omschrijven en herkennen van het lifo-systeem (last in, first out) bij de administratie van voorraden producten.
- 4.2.14 Omschrijven van het begrip verkoopresultaat (transactieresultaat)
- 4.2.15 Berekenen van het verkoopresultaat (transactieresultaat).
- 4.2.16 Omschrijven en herkennen van het begrip bezettingsresultaat op constante kosten.
- 4.2.17 Berekenen van het bezettingsresultaat op constante fabricagekosten.
- 4.2.18 Omschrijven en herkennen van het begrip bedrijfsresultaat.
- 4.2.19 Berekenen van het bedrijfsresultaat aan de hand van het verkoopresultaat plus/min het bedrijfsresultaat
- 4.2.20 Berekenen van het bedrijfsresultaat aan de hand van de totale opbrengst verminderd met de totale kosten.

5. Financiering

5.1 Kapitaalgoederen en vermogen

- 5.1.01 Noemen, omschrijven en herkennen van de verschillende soorten kapitaalgoederen: vaste activa, vlottende activa en liquide middelen.
- 5.1.02 Noemen van voorbeelden van vaste activa, vlottende activa en liquide middelen.
- 5.1.03 Berekenen van de omvang van de vaste activa, vlottende activa en de liquide middelen in de onderneming
- 5.1.04 Noemen, omschrijven en herkennen van de verschillende soorten vermogen: eigen vermogen, lang vreemd vermogen en kort vreemd vermogen.
- 5.1.05 Noemen van voorbeelden van eigen vermogen, lang vreemd vermogen en kort vreemd vermogen.
- 5.1.06 Berekenen van de omvang van het eigen vermogen, het lang vreemd vermogen en het kort vreemd vermogen in de onderneming.
- 5.1.07 Omschrijven en herkennen van de begrippen permanent en tijdelijk vermogen.
- 5.1.08 Noemen van voorbeelden van permanent en tijdelijk vermogen.
- 5.1.09 Omschrijven van het begrip recht van hypotheek
- 5.1.10 Omschrijven van het begrip recht van eigenmachtige verkoop (parate executie).
- 5.1.11 Omschrijven en herkennen van het begrip krediethypotheek.
- 5.1.12 Omschrijven van het verschil tussen krediethypotheek en 'gewone' hypotheek.
- 5.1.13 Omschrijven van het verschil tussen hypotheeknemer en hypotheekgever.
- 5.1.14 Omschrijven van het begrip leasing.
- 5.1.15 Noemen en omschrijven van de lease-vormen: operational leasing, financial leasing en sale and lease back voor de onderneming.
- 5.1.16 Noemen van het voordeel van leasing voor de onderneming
- 5.1.17 Noemen, omschrijven en herkennen van de verschillende vormen van kort vreemd vermogen en overige schulden op korte termijn.
- 5.1.18 Aangeven hoe de verschillende vormen van kort vreemd vermogen (bankkrediet, leverancierskrediet, afnemerskrediet en overige schulden op korte termijn) ontstaan.
- 5.1.19 Omschrijven van het begrip financieringskosten.
- 5.1.20 Noemen en omschrijven van een aantal werkzaamheden van banken: verrichten van betalingen, beheren van spaargelden, verlenen van kredieten, aan- en verkopen van vreemde valuta en effecten.

6. Economie

6.1 De kandidaat als consument

- 6.1.01 Toelichten dat de handel een belangrijke rol speelt bij het voorzien in behoeften.
- 6.1.02 Noemen en omschrijven van doelgroepen van de handel.
- 6.1.04 Noemen, omschrijven en herkennen van factoren die van invloed zijn op kopers- en verkopersgedrag.
- 6.1.05 Noemen, omschrijven en herkennen van de functies van het geld: als rekenmiddel, als ruilmiddel, als spaarmiddel en als wettig betaalmiddel.

- 6.1.06 Noemen, omschrijven en herkennen van verschillende vormen van betalen.
- 6.1.07 Omschrijven van gangbare begrippen in het betalingsverkeer: giraal en chartaal geld, PIN, elektronisch betalen.
- 6.1.08 Noemen van motieven voor sparen en lenen, de rol van de financiële instellingen daarbij beschrijven.
- 6.1.09 Vaststellen van de meest gunstige spaarvorm aan de hand van verstrekte gegevens.
- 6.1.10 Toelichten van de maatschappelijke betekenis en wenselijkheid van lenen en sparen.
- 6.1.11 Noemen en omschrijven van wettelijke regels ter bescherming van de positie van de koper.
- 6.1.12 Toelichten dat kopen en verkopen door ver doorgevoerde arbeidsverdeling een belangrijke rol spelen bij het voorzien in behoeften.
- 6.1.13 Opstellen van een gezinsbudgetplan als hulpmiddel bij het verkrijgen van inzicht in de financiële gezinssituatie.
- 6.1.14 Beschrijven van de eigen invloed op beslissingen over de omvang en de samenstelling van de gezinsuitgaven.
- 6.1.15 Toelichten van de noodzaak van een goede financiële administratie.
- 6.1.16 Noemen en omschrijven van het belang van verzekeren in het economisch leven, waarbij rekening wordt gehouden met verzekeringsmotieven.
- 6.1.17 Noemen, herkennen, en omschrijven van sociale en particuliere verzekeringen, en de verschillen daartussen.
- 6.1.18 Berekenen van premie en uitkering.

6.2 De kandidaat als producent

- 6.2.01 Noemen en beschrijven van de plaats van het produceren, zowel in ruime als in enge zin, in de maatschappelijke behoeftebevrediging.
- 6.2.02 Noemen, herkennen en omschrijven van de productiefactoren.
- 6.2.03 Beschrijven van het aantal fasen waarin het productieproces in bedrijven kan worden verdeeld.
- 6.2.04 Omschrijven van de begrippen groothandel en kleinhandel.
- 6.2.05 Noemen van de functie van de groothandel en de kleinhandel.
- 6.2.06 Noemen van voorbeelden van groothandel en kleinhandel.
- 6.2.07 Noemen en omschrijven van de tussenpersonen: commissionair en makelaar, met vergelijking van het verschil in status van de Nederlandse en de Sint Maartense makelaar.
- 6.2.08 Noemen van kenmerken van de commissionair en de makelaar.
- 6.2.09 Aangeven van de rol die de commissionair en de makelaar spelen bij de totstandkoming van de koop- en verkoopovereenkomst.
- 6.2.10 Aangeven van de promotie als communicatiemiddel tussen de onderneming en haar afnemers gericht op de beoogde boodschap en het te gebruiken medium.
- 6.2.11 Noemen, omschrijven en herkennen van de begrippen massacommunicatie en persoonlijke communicatie.
- 6.2.12 Noemen van voorbeelden van massacommunicatie en persoonlijke communicatie.
- 6.2.13 Omschrijven en herkennen van het begrip reclame.
- 6.2.14 Noemen van voorbeelden van reclame.
- 6.2.15 Omschrijven van de begrippen kort en lang distributiekanaal, directe en indirecte distributie.
- 6.2.16 Noemen van voorbeelden van directe en indirecte distributie.
- 6.2.17 Noemen van voor- en nadelen van directe distributie en indirecte distributie voor de onderneming en de afnemers.
- 6.2.18 Noemen, omschrijven en herkennen van de distributievormen: intensieve distributie, selectieve distributie en exclusieve distributie.

6.3 De kandidaat in het arbeidsproces

- 6.3.01 Noemen en beschrijven van de begrippen arbeidsverdeling, arbeidsproductiviteit, en

welvaart

- 6.3.02 Verduidelijken van de samenhang tussen de begrippen arbeidsverdeling, arbeidsproductiviteit, en welvaart zowel in als buiten het gezin, tussen bedrijven en tussen landen.
- 6.3.03 Aangeven van de omvang en de samenstelling van de Sint Maartense bevolking en beroepsbevolking
- 6.3.04 Toelichten dat de productie in de formele als in de informele sector tot stand komt met behulp van zowel betaalde als onbetaalde arbeid.
- 6.3.05 Beschrijven hoe een individuele en collectieve arbeidsovereenkomst tot stand komt en de belangrijkste onderdelen van een dergelijke overeenkomst noemen.
- 6.3.06 Beschrijven en verklaren van inkomensverschillen en de oorzaken daarvan.
- 6.3.07 Beschrijven van het verband tussen scholing en de positie van mensen op de arbeidsmarkt in relatie tot verschillende arbeidssituaties en typen functies.
- 6.3.08 Noemen en beschrijven van de instrumenten die de overheid heeft om de inkomensverschillen te verkleinen.
- 6.3.09 Onderscheiden van werkloosheid in soorten, groepen en omvang en vergelijken met die in andere landen.
- 6.3.10 Noemen van oorzaken van verschillende soorten werkloosheid en mogelijkheden tot bestrijding daarvan.
- 6.3.11 Noemen en beschrijven van de persoonlijke, maatschappelijke en sociale gevolgen van werkloosheid en daarmee sociale uitkeringen in verband brengen.

6.4 De kandidaat als burger

- 6.4.01 Aangeven dat de collectieve sector bestaat uit de overheid en sociale zekerheid.
- 6.4.02 Noemen en beschrijven van de plaats en de functies van de collectieve sector in onze samenleving.
- 6.4.03 Beschrijven en toelichten van het nut en de noodzaak van wetgeving en collectieve voorzieningen.
- 6.4.04 Noemen en omschrijven van de taken van de collectieve sector in verband met de omvang van de welvaart, de complexiteit van de samenleving en de doelstellingen van de economische politiek,
- 6.4.05 Met concrete voorbeelden toelichten dat de taken van de collectieve sector in wetten vastliggen.
- 6.4.06 Noemen en beschrijven van de bronnen van het recht.
- 6.4.07 Omschrijven en herkennen van de functies van het recht.
- 6.4.08 Noemen en omschrijven van de rechtsinstanties.
- 6.4.09 Onderscheiden van de rechtsregels in dwingend recht v.s. aanvullend recht en publiek recht v.s. privaat recht.
- 6.4.10 Onderscheiden van strafzaken en civiele zaken.
- 6.4.11 Concrete voorbeelden geven van overheidsontvangsten en overheidsuitgaven.
- 6.4.12 Omschrijven en herkennen van de grote lijnen in het belastingstelsel.
- 6.4.13 Beschrijven van het belang van de overheidsontvangsten en overheidsuitgaven voor de particuliere sector.
- 6.4.14 Aan de hand van verstrekte gegevens eenvoudige berekeningen, betrekking hebbende op loon- en inkomstenbelasting, uitvoeren.
- 6.4.15 Beschrijven van de belangrijkste kenmerken van het sociale zekerheidsstelsel.
- 6.4.16 Onderscheiden van de sociale wetgeving in categorieën: beschermingswetten, verzekeringswetten en regelgeving van maatschappelijke hulp en bijstand.
- 6.4.17 Onderscheiden van de beschermingswetten in arbeidswetgeving en veiligheidswetgeving.
- 6.4.18 Beschrijven van de landsverordeningen betrekking hebbende op de arbeidswetgeving: Landsverordening collectieve arbeidsovereenkomst, Arbeidsgeschillenregeling, Minimumloonregeling, Vakantieregeling en Arbeidsregeling.
- 6.4.19 Beschrijven van de rol van de arbeidersorganisaties (m.n. de vakbonden) in onze samenleving en hun invloed op de wetgeving.

6.4.20 Onderscheiden en omschrijven van de categorieën verzekeringswetten: volksverzekeringen en werknemersverzekeringen.

6.4.21 Onderscheiden en beschrijven van de voorzieningen geregeld in de regelgeving van maatschappelijke hulp en bijstand.

6.4.22 Onderscheiden van de belangrijkste verschillen en overeenkomsten tussen een stichting en een vereniging

6.5 Internationale economische orde

6.5.01 Toelichten van het belang van het buitenland voor de Sint Maartense economie.

6.5.02 Beschrijven van de belangrijkste kenmerken van de Europese Unie en haar rol in de wereldhandel verduidelijken.

6.5.03 Beschrijven van de oorzaken en gevolgen van een tekort of overschot op de handelsbalans.

6.5.04 Beschrijven van de mogelijkheden om een tekort of overschot op de handelsbalans te voorkomen of te bestrijden.

6.5.05 Toelichten van de oorzaken en economische, maatschappelijke en sociale gevolgen van welvaartsverschillen tussen rijke en arme landen.

6.5.06 Noemen van maatregelen om onderontwikkeling in de ontwikkelingslanden te verminderen en de rol van de overheid en van de individuele personen daarbij verduidelijken.

B. Rekeningenschema

Opmerking: Van de kandidaten wordt verwacht dat zij de grootboekrekeningen in de juiste rubriek kunnen plaatsen (zie 3.1.03); het memoriseren is van de rekeningnummers niet vereist:

0.. Gebouwen (en terreinen)	0.. Afschrijvingen gebouwen
0.. Machines	0.. Afschrijvingen machines
0.. Inventaris	0.. Afschrijvingen inventaris
0.. Transportmiddelen	0.. Afschrijvingen transportmiddelen
0.. Lening(en) u/g	0.. Eigen vermogen
0.. Winstsaldo	0.. Privé
0.. Lening(en) o/g	0.. Hypothecaire lening
1.. Kas	1.. Te betalen loonbelasting, AOW/AWW
1.. Bank	1.. Te betalen sociale lasten
1.. Giro	1.. [vervallen]
1.. Debiteuren	1.. [vervallen]
1.. Crediteuren	1.. [vervallen]
1.. Vooruit betaalde bedragen	1.. Nog te betalen bedragen
1.. Vooruit ontvangen bedragen	1.. Nog te ontvangen bedragen
2.. Voorziening onderhoud	2.. Tussenrekening lonen
2.. Kruisposten	
4.. Loonkosten	4.. Algemene kosten
4.. Verkoopkosten	4.. Reclamekosten
4.. Intrestkosten	4.. Huisvestingskosten
4.. Afschrijvingskosten	

- 7.. Voorraad goederen
- 7.. Inkopen
- 7.. Prijsverschillen bij inkoop

- 8.. Kostprijs (v/d) verkopen
- 8.. Rabatten (en kortingen)

8.. Opbrengst verkopen

- 9.. Kasverschillen
- 9.. Incidentele verliezen en winsten
- 9.. Voorraadverschillen